

Sigtuna kommun
sigtuna.kommun@sigtuna.se

Rektorn vid Centralskolan
christina.carlsson@sigtuna.se

Beslut för grundskola och grundsärskola

---

efter tillsyn av Centralskolan
i Sigtuna kommun

Tillsyn i Centralskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Sigtuna kommun under Hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Centralskolan besöktes av Skolinspektionen den 24 och 25 oktober 2013.

Fakta om skolan

Centralskolan är en kommunal skola i kommundelen Märsta i Sigtuna kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6 samt grundsärskola årskurserna 1-9. Vid tidpunkten för tillsynen hade Centralskolan 306 elever. Av dessa går 59 i förskoleklass och 38 är mottagna i grundsärskolan. Av grundsärskolans elever går 28 i träningskola. I skolan finns också en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp som har 9 elever. Under läsåret 2012/13 övergick Centralskolans högstadium till Ekillaskolan. Centralskolans ledning består av rektor samt biträdande rektor. Tillsammans med verksamhetsledarna för fem arbetslag utgör de skolans ledningsgrupp.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik för de nationella ämnesproven i årskurs 3 för läsåret 2012/13 uppnådde mellan 50 och 100 procent av eleverna kravnivån på de olika delproven i matematik. Detta resultat kan jämföras med motsvarande värden för riket som uppgick till mellan 81 och 95 procent. I ämnet svenska varierade elevernas måluppfyllelse på de olika delproven mellan 85 och 100 procent, vilket kan jämföras med värdena för riket som uppgick till mellan 88 och 97 procent.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets statistik för de nationella ämnesproven i årskurs 6 för läsåret 2011/12, uppnådde mellan 81 och 91 procent av eleverna kravnivån på de olika delproven i matematik vilket även var de värden som gällde för riket som helhet. I ämnet svenska uppgick elevernas måluppfyllelse på de nationella ämnesproven till mellan 86 och 93 procent. Detta att jämföra med värdena för riket som var 87 och 93 procent. I ämnet engelska uppnådde 90 procent av eleverna i årskurs 6 kravnivån för de olika delproven i ämnet. Motsvarande värden för riket varierade mellan 87 och 90 procent. Enligt skolans egna uppgifter läsåret 2012/13 var andelen elever i årskurs 6 som nådde kravnivån på de nationella ämnesproven i matematik 89 procent, svenska 94 procent, engelska 92 procent, naturorienterande ämnen 89 procent och i samhällsorienterande ämnen 92 pro-

cent. Andelen elever som nådde målen i samtliga ämnen i årskurs 6 läsåret 2012/13 var 62 procent och meritvärdet var 190.

Grundsärskola

Enligt skolans egna uppgifter når 90 procent av de elever som läser enligt grundskolans kursplan kunskapskraven. Skolan uppger vidare att alla elever i träningskolan når kraven för grundläggande kunskaper i alla ämnen och ämnesområden med få undantag.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens samlade bedömning är att verksamheten i Centralskolan har centrala områden som måste förbättras.

Skolans systematiska kvalitetsarbete behöver utvecklas och utgå från en sammanställning av skolans kunskapsresultat. Skolan behöver hitta rutiner för att systematiskt, tillsammans med elever vårdnadshavare och personal, analysera måluppfyllelsen så att det fortsatta arbetet med att utveckla utbildningens kvalitet utgår från en gemensam syn på måluppfyllelsen. Kvalitetsarbetet ska också dokumenteras.

Skolan måste även utveckla sitt arbete med att skapa en trygg skolmiljö. Ett gemensamt förhållningssätt i personalens sätt att bemöta eleverna behöver arbetas fram på skolan. Vidare bedömer Skolinspektionen att planen mot kränkande behandling behöver utgå från en gemensam tolkning av den kartläggning som är gjord på skolan och som delas av både lärare och rektorn. De åtgärder mot kränkande behandling som skolan identifierat ska följas upp och utvärderas i nästa års plan.

För skolans särskilda undervisningsgrupp behöver skolan säkerställa att alla elever har ett aktuellt åtgärdsprogram där elevens fortsatta behov av att få undervisning i särskild undervisningsgrupp framgår. Skolans individuella utvecklingsplaner behöver utvecklas så att elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i samtliga ämnen tydliggörs.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på de brister som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevens måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sigtuna kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 25 februari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Sigtuna kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att det vid skolenheten genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Se till att det finns en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling långsiktigt och det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. I skollagen anges vidare att huvudmannen varje år ska se till att det upprättas en plan mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska även innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Centralskolans dokumentation och i intervjuer med lärare, elever och rektorn beskrivs det förebyggande värdegrundsarbete som bedrivs på skolan. Det framkommer dock vid tillsynen att det inte råder trygghet i skolan samt att alla elever inte känner sig väl bemötta av elever och vuxna på skolan. Enligt rektorn bemöter personalen eleverna olika och det saknas ett gemensamt förhållningsätt bland personalen på skolan.

Av skolans plan framgår att skolan hösten 2012 genomfört en enkät för att kartlägga elevernas trygghet. Svarsfrekvensen på skolans enkät var 82 procent. Av skolans sammanställning av enkäten framgår till exempel att 21 procent av eleverna upplever att de ibland eller ofta är utsatta för mobbing eller kränkande behandling. Vidare framgår att endast 82 procent känner sig trygga på skolan och att 83 procent av eleverna uppgår att de blir bra bemötta av en vuxen på

skolan. En kortfattad analys av skolans enkät finns i likabehandlingsplanen. Där konstateras till exempel att frågorna i enkäten måste preciseras så att de ger information om de fall av kränkningar och mobbing som eleverna upplevt har kommit till personalens kännedom.

Lärarna uppger vid intervju att enkäten inte ger en rättvisande och alltför negativ bild av tryggheten på skolan. Detta för att eleverna har haft svårt att förstå frågorna och för att enkäten genomfördes när Centralskolan var en F-9 skola. Rektorn uppger dock vid intervju att den bristande tryggheten på skolan inte är acceptabel. Rektorn säger även att ett arbete för att komma till rätta med kränkningar är påbörjat i ledningsgruppen samt i elevhälsoteamet men att detta arbete ännu inte har förankrats i lärargruppen och bland eleverna. I samband med faktagranskningen beskriver rektorn hur ett sådant arbete ska ske och involvera även lärare och elever.

Centralskolan har en plan mot kränkande behandling, benämnd likabehandlingsplan, som gäller för läsåret 2013/14. Planen är daterad till juli 2013. I planen anges att denna ska revideras i september 2013 för att återspegla den elevgrupp, F-6, som under innevarande läsår går i skolan. Planen innehåller bland annat referenser till skollagen och diskrimineringslagen, definitioner, skolans vision samt en beskrivning av skolans förebyggande värdegrundsarbete. Vidare innehåller planen åtgärder som avses att genomföras under läsåret 2013/14. Planen saknar en redogörelse för hur tidigare års planerade åtgärder genomförts eller information om resultatet av dessa.

Skolinspektionen bedömer att det är av vikt att skolan uppdaterar sin plan mot kränkande behandling så att den innehåller resultaten av en kartläggning av den situation och av den elevgrupp som finns på skolan innevarande läsår. Det är även av vikt att det finns en gemensam tolkning av den kartläggning som genomförts på skolan samt ett gemensamt förhållningssätt gentemot eleverna så att ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever kan bedrivas på skolan. Planens åtgärder ska utgå från denna kartläggning samt följas upp och utvärderas i nästa års plan mot kränkande behandling.

Sammanfattningsvis visar utredningen att skolans plan mot kränkande behandling saknar uppgifter som ska ingå i en sådan plan. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Sigtuna kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att skolan ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Se till att åtgärdsprogram, för elever i särskild undervisningsgrupp, beslutas av rektorn och att där anges, vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas

Motivering**Studiehandledning på modersmålet**

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynsbesöket samt av intervju med rektorn framgår att skolan har ett ansökningsförfarande där lärarna tillsammans med läraren i svenska som andra språk ansöker om studiehandledning på modersmålet för elev. Det skrivs inte några åtgärdsprogram för dessa elever, uppger rektorn vid intervju. Det medför att det inte finns någon systematisk utvärdering av det stöd som ges. Rektorn uppger vidare att hon inte har skrivit under några beslut om studiehandledning på modersmålet då modersmålsenheten har en egen rektor.

Skolinspektionen bedömer att rektorn ska besluta om en elev ska få studiehandledning på modersmålet då detta är en form av särskilt stöd som ska följas upp och utvärderas.

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett beslut om åtgärdsprogram får innebära att särskilt stöd ges i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) om det finns särskilda skäl. Beslut ska fattas av rektorn i samband med beslut om åtgärdsprogram. Vidare framgår av skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

På Centralskolan finns en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp med elever från årskurs 2 - 6. Enligt rektorn har kommunen valt att organisera det så att elever från andra skolor i kommunen, i samband med placering i gruppen, gör ett skolbyte och inte längre har någon annan klassplacering. Rek-

torn på Centralskolan har således ansvar för de elever som är placerade i skolans särskilda undervisningsgrupp.

Enligt lärare på Centralskolan är eleverna utredda och åtgärdsprogrammen är redan skrivna när de börjar i den särskilda undervisningsgruppen på Centralskolan. Enligt lärare och rektorn har inte alla elever ett aktuellt åtgärdsprogram, utan man använder sig av en form av utvidgad individuell utvecklingsplan (IUP) i stället. Rektorn uppger "att eleven befinner sig där är en åtgärd i sig".

Det finns en ständig dialog med elever och föräldrar uppger rektorn och lärarna och elevens IUP uppdateras regelbundet. Rektorn säger att hon inte löpande fattar beslut om fortsatt placering i särskild undervisningsgrupp på Centralskolan och därmed görs ingen kontinuerlig uppföljning och utvärdering om placeringen är rätt åtgärd för eleven. Enligt lärare gör man en överenskommelse med föräldrarna "skriver ett slags kontrakt" om att eleven ska gå i den särskilda undervisningsgruppen i minst två år. Lärarna uppger också att det kan vara svårt att slussa tillbaka eleven till undervisning i ordinarie klass.

Skolinspektionen konstaterar att undervisning i särskild undervisningsgrupp är en form av särskilt stöd och kontinuerligt ska följas upp och utvärderas. Målet med stödet ska vara att eleven kan återvända till undervisning i sin ordinarie klass. Skolinspektionen bedömer att då samtliga elever inte har ett aktuellt åtgärdsprogram som ligger till grund för placering i den särskilda undervisningsgruppen samt saknar ordinarie undervisningsgrupp riskerar placeringen att bli permanent.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd för den särskilda undervisningsgruppen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Sigtuna kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Av skollagen framgår att läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Vidare framgår att det i planen ska sammanfattas vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

På Centralskolan finns en gemensam mall för de individuella utvecklingsplanerna. Dessa innehåller skriftliga omdömen med kunskapskrav samt en framåtsyftande del. Vid Skolinspektionens dokumentgranskning framkommer det att i den framåtsyftande delen ibland saknas ämnen som eleven läser. De beskrivningar som ges tydliggör inte heller alltid hur eleven ska nå kunskapsmålen. Det kan till exempel stå "du visar intresse i ämnet och är aktiv på lektionerna".

Skolinspektionen bedömer att det inte framgår av skolans individuella utvecklingsplaner vilka konkreta insatser som ska göras för att eleven ska nå kunskapskraven i alla ämnen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i de individuella utvecklingsplanerna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen förläggs att åtgärda bristerna.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Sigtuna kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildningen.
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever samt att elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.
- Se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ska rektor ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i författningarna. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska dessutom enligt skollagen genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Tillsynen visar att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Vid intervju med lärare på Centralskolan framkommer att det pågår ett utvecklingsarbete i varje arbetslag. Täta uppföljningar av elevernas måluppfyllelse på individnivå görs och utifrån dessa identifieras utvecklingsområden. Dock saknas ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar skolan som helhet och som utgår från en sammanställning av kunskapsresultaten gällande hela skolan. Enligt rektorn behöver "ledningsgruppen ha ett starkare fokus på kvalitetsarbetet, främst en analys av resultatbilden och utifrån den konkretisera åtgärder inom lärandemiljön".

Centralskolan har inte någon sammanställning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen i årskurs 6. Det finns inte heller något dokument som beskriver det systematiska kvalitetsarbetet. Dock finns mallar och dokument som beskriver hur det systematiska kvalitetsarbetet är tänkt att genomföras. Rektorn uppger att hon i ledningsgruppen har påbörjat ett arbete med målsättning att skolan ska få en gemensam bild när det gäller måluppfyllelsen både avseende kunskapsresultaten och resultatet av värdegrundsarbetet (se vidare bedömningsområde "Trygghet och studiero").

Skolinspektionen bedömer att Centralskolan inte har ett systematiskt kvalitetsarbete som utgår från en sammanställning av elevernas måluppfyllelse på skolnivå. Kvalitetsarbetet ska dokumenteras inte på en övergripande skolnivå.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen.

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Sigtuna kommun en anmärkning.

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att utrymmet för skolans val utgör högst 20 procent av ett ämne eller en ämnesgrupps timmar i timplanen samt att antalet timmar för svenska, engelska, matematik och elevens val inte minskas.

Motivering

Av skollagen framgår att vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar i svenska eller svenska som andra språk, engelska och matematik får dock inte minskas.

Av Centralskolans timplan framgår att skolan har minskat den rekommenderade undervisningstiden i ämnet svenska och engelska. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav. Mot bakgrund av att bristen är att anse som ringa stannar Skolinspektionens bedömning vid en anmärkning.

Författning

10 kap. 5 §, SFS 2013:248 bilaga 1

I ärendets slutliga handläggning har utredare Kerstin Haster deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Kristina Dhenstrand
Beslutsfattare

Birgitta Olsson
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsformer Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.